

Een stap in de ontwikkeling van een landelijke agenda

Code Oranje gesprekstafels donderdagavond 9 maart 2017

1. De kabinetsformatie in co-creatie

Wat biedt/vraagt de nieuwe democratie in het komende kabinet en regeerakkoord?

Gesprekstafel met:

Bert Blase, initiatiefnemer Code Oranje en waarnemend burgemeester van Heerhugowaard.

Toelichting

De maatschappelijke democratie neemt steeds zichtbaarder positie in de samenleving en in de lokale democratie in. De vraag rijst wat dit betekent voor de regering en landelijke politiek. Ook op deze schaal zal deze beweging zijn weerslag vinden en leiden tot nieuwe vormen. Wat betekent co-democratie voor de kabinetsformatie, voor het regeerakkoord, voor Prinsjesdag en voor het samenspel tussen bevolking en parlement? Hoe zorgen we dat nieuwe democratische vormen en arrangementen zichtbaar worden, op een praktische manier handen en voeten krijgen en daadwerkelijk worden toegepast? Welke acties zijn de komende tijd nodig om dit te realiseren?

2. Verschuivende waarden

Verzwakt de steun voor democratie, machtscheiding en rechtsstaat of willen mensen andere democratie?

Gesprekstafel met:

Henk Wesseling, vanuit zijn rijke ervaring in openbaar bestuur, o.a. als gemeentesecretaris en inzet in innoverend denken en handelen op gebied van democratie.

Toelichting:

De steun voor onze democratie instituties blijkt uit allerlei peilingen niet te verzwakken. Tegelijkertijd is er vernieuwing van democratie: burgerinitiatieven, meer directe democratie, maatschappelijk zelfbestuur, private initiatieven. De motieven variëren van vormgeving aan innovatie tot onvrede met bestaande democratie. Evengoed is er steun voor populistische stromingen waar mogelijkheden van uitsluiting, aantasting van checks and balances en autoritair leiderschap nooit ver weg zijn. Directe democratie zoals referenda wordt daar een middel de meerderheid te mobiliseren voor nieuw nationalisme. Verwarrende ontwikkelingen met heel

tegenstrijdige waardenoriëntaties. Wat is er in vredesnaam aan de hand ? Die vraag gaan we aan deze tafel beantwoorden.

3. De essentie van de democratie

Verkennen van potentie en diepgang in de vraag van de ontwikkelende democratie

Gesprekstafel met:

Peter van der Vliet, vanuit zijn achtergrond op 'hete plekken' in gemeenten en politiek, Broedplaats Gooise Meren, en de politieke kring: "Hoe ziet een politiek eruit die uitgaat van eenheid?"

Toelichting:

Wat neem je waar als je als mens met open mind, open hart en open wil, naar de huidige ontwikkelingen van de democratie kijkt, in Nederland en in de wereld?

Wat neem je waar, als je deze ontwikkelingen, van ons als mens, in een breed historisch perspectief ziet? Inclusief de ontwikkelende natuurlijke orde.

Wat neem je waar, als je de huidige invulling van de democratie loslaat, en teruggaat naar het ontstaan van de democratie in de Griekse tijd? Inclusief de periode daarvoor en daarna.

Wat betekenen deze waarnemingen voor ons mensen, ten aanzien van de democratie in het nu? En voor de potentie in de toekomst.

4. De rol van de Burgemeester

Koning, keizer, admiraal; de burgemeester kennen we allemaal. Ankers, dilemma's en kansen?

Gesprekstafel met:

Marlou Elsen, vanuit haar achtergrond als burgemeestersdochter en ontwerper van toekomstbestendige (werk)gemeenschappen.

Ruud van Bennekom, directeur van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters.

Toelichting:

De omgeving waarin een burgemeester functioneert, is steeds complexer aan het worden. Burgers, scholen, wijken, organisaties, en bedrijven ontwikkelen zich in totaal verschillende denkwerelden met verschillende intellectuele en culturele bagage.

Hoe zorg je er als burgemeester voor dat je gemeente een goed samenwerkend geheel blijft?

Dat je als burgemeester de gemeenschap inspireert? Welke kwaliteiten heb je daar voor nodig?

We gaan met elkaar in gesprek op basis van concrete voorbeelden uit de praktijk. De faciliterende rol bij het ontwikkelen van een gemeenschappelijke agenda, maar ook een gemeentehuis dat in vlammen opgaat of jongeren die de hoofdstraat in een stad gebruiken als racebaan.

5. Oranjekamer

Ruimte voor een open leergesprek van raadsleden en hun netwerken over democratische vernieuwing

Gesprekstafel met:

Gerdine van Ramshorst vanuit haar praktijk van organische (organisatie) ontwikkeling, responsieve overheid, maatschappelijke vraagstukken en vernieuwing democratie

Toelichting:

Code Oranje stimuleert het gesprek van raadsleden met hun netwerken over de lokale democratie. Dit noemen wij : het gesprek in de Oranje Kamer. De Oranje Kamer is een 'ruimte' (letterlijk, dan wel overdrachtelijk) waarin op een informele, veilige en open -maar soms ook spannende- wijze het gesprek gevoerd kan worden over vernieuwing van de lokale democratie in een gemeente, regio, wijk of kern. Aan de hand van praktijkvoorbeelden gaan we in op de vraag: Wat is de rol en plek van raadsleden in een vernieuwende lokale democratie? Waar gaat het gesprek met hen over als het gaat om zaken als: mandaat, politiek en democratisch gedrag? Welke voorbeelden kennen we van nieuw gedrag?

6. Voorhoedegemeenten

Een jonge blik op democratie

Gesprekstafel met:

Astrid Nienhuis, burgemeester van Landsmeer

Toelichting:

Vanuit Code Oranje werkt een groep gemeenten met een jonge blik op democratie, aan een verandering van de lokale democratie: *"Stel je voor dat er geen belemmerende regels zijn. Dat je als gemeente vrij bent om zonder beperking nieuwe vormen van democratie toe te passen."* Zij willen aan de slag als voorhoedegemeenten in de aanloop naar de raadsverkiezingen van 2018 en de start van de nieuwe raadsperiode, waar nodig met toestemming van het ministerie van BZK."

7. Hoe democratisch is jouw gemeente?

Wat maakt een gemeente democratisch? Hoe democratisch is je buurt, je straat? En nog een stapje verder; hoe democratisch ben je zelf eigenlijk? Een tafel over lokale democratievernieuwing.

Gesprekstafel met:

Jornt van Zuylen, Democratic Challenge (VNG/BZK)

Toelichting:

Wat maakt een gemeente democratisch? Democratie is meer dan politiek. Het gaat over afweging van belangen, over zeggenschap, over deliberatie, transparantie en inclusie. Maar hoe staat het daar eigenlijk mee bij de gemeenten? Hoeveel zeggenschap heb je als bewoner? Hoe inclusief is onze lokale democratie? Hoe democratisch is je buurt, je straat? En hoe democratisch zijn onze lokale gemeenschappen? Een democratische samenleving is meer dan een democratisch bestuur. En nog een stapje verder; hoe democratisch ben je zelf eigenlijk? Scoor jezelf op een schaal van 1-10. Wat maakt jou een democratisch burger?

8. Nieuwe relatie inwoners & bestuur

Wederzijdse betrokkenheid van inwoners en bestuur in de samenleving vormgeven

Gesprekstafel met:

Jaap Verkroost, oud wethouder Stichtse Vecht, heeft een rijke ervaring in het openbaar bestuur en investeert in de rol van vrijwilligers

Toelichting:

De relatie tussen inwoners en bestuurders is aan het veranderen. Bedacht de bestuurder vroeger wat goed is voor de inwoner. Nu ontstaan steeds meer vormen van samenwerking en besluitvorming. In de zoektocht om de gezamenlijke kracht binnen onze samenleving vorm te geven stuiten wij vaak op ja-maar..., mits..., tenzij...

Wat is er echt nodig om de 'binnen en buitenwereld' te verbinden en daarbij de kracht te benutten van een ieder, die mee wil denken en beslissen.

Hoe gaan de nieuwe verhoudingen eruit zien?

Hoe kunnen bestuurder(wethouder/raadslid) en inwoners de handen echt ineens slaan zonder terug te grijpen op onze traditionele besluitvormingsmodellen.

9. Radicale omslag in lokale democratie.

Vormgeven aan meervoudige democratie en maatwerkdemocratie in gemeenten

Gesprekstafel met:

Jeroen van Urk, vanuit zijn achtergrond als raadslid, adviseur, griffier en aanmoediger van de voorhoedegemeenten van Code Oranje.

Toelichting:

U kent de adviezen van de VNG en de NGB over meervoudige democratie en maatwerkdemocratie? U vraagt zich af hoe je in de praktijk vorm kunt geven aan de bepleite radicale omslag naar een ander gemeentelijk speelveld, met andere rollen en werkwijzen van alle betrokkenen bij het gemeentebestuur?

Schuif dan aan bij Jeroen van Urk, één van de vijf auteurs van de discussiepaper 'Opties voor een radicale omkering van de lokale democratie'. Geschreven voor de Democratic Challenge van de VNG, voor een *Democratic Change*. Met vernieuwingspakketten voor Burgerbestuur, Netwerkbestuur of Basisbestuur. Om volledig toe te passen of als inspiratie voor een meervoudig maatpakket in eigen gemeente.

10. Maatschappelijk Initiatief en Democratie

Welke vormen en waarden van democratie passen maatschappelijke initiatieven het best?

Gesprekstafel met:

Niesco Dubbelboer (Meer Democratie) Directeur Agora Europa en na twaalf jaar landelijke politiek nu direct en concreet aan het werk aan de vernieuwing van de democratie.

Toelichting:

Het primaat van de partijpolitiek is soms een hinderlijke factor in de wereld van initiatiefnemers. De taken die binnen het publieke domein door het maatschappelijk initiatief worden opgepakt of overgenomen en met publiek geld gepaard gaan, vragen om democratische legitimatie. Democratische waarden als gelijkwaardigheid, betrokkenheid, openheid, verantwoording afleggen en draagvlak komen vaak terug bij initiatieven en vormen de basis voor alternatieve vormen van democratie. Aan deze tafel wordt gezocht naar nieuwe vormen van democratie die initiatieven het beste ondersteunen en naast of ter vervanging van de formele representatieve democratie kunnen bestaan.

11. Internationale ontwikkelingen ter inspiratie

Samen op zoek naar democratische patronen en acupunctuurpunten voor Nederland en de wereld. Ter inspiratie en als richtingaanwijzers.

Gesprekstafel met:

Anne-Marie Voorhoeve, internationale ervaring in *strategic connecting* en co-creatie, holistische sociale architectuur katalyseren, en integrale stadsontwikkeling.

Toelichting:

Aan deze tafel ruimte om democratische ontwikkelingen in en buiten Europa die we waarnemen in te brengen. Verbindingen over gemeente- en landsgrenzen heen. Wat leren we van ervaringen met bijvoorbeeld burgerparticipatie, open source democratie en waardesystemen in andere landen? Wat gebeurt er als we in Nederland deze contacten verbinden? *Meshworking* als zelforganiserend vermogen en vlechtwerken. Globalisering en lokale focus. Wat vraagt aandacht? Waar zit de potentie, met de grootste impact, op weg naar vrede en welzijn? Samen op zoek naar democratische patronen en acupunctuurpunten voor Nederland en de wereld.

12. Wat maakt de nieuwe democratie aantrekkelijk?

Verbeelden wat ons raakt en enthousiasmeert.

Gesprekstafel met:

Marianne de Jager, vanuit haar achtergrond als katalysator en vormgever van culturele transformatie.

Jan de Dood, vanuit zijn achtergrond als integraal denker en verbinder van mensen en systemen door de tijd heen.

Toelichting:

We weten dat het anders moet en kan.

We vinden het belangrijk dat onze democratie zich ontwikkelt en vernieuwt.

Maar we zijn ook druk met onze eigen levens.

Er is geen blauwdruk die we van de plank kunnen pakken.

En top-down gaat het niet gebeuren.

Den Haag verandert pas als de onderstroom boven komt :-)

Onze toekomst ligt niet vast.

We kunnen trends zien en beelden delen.
Zo richting geven en co-creëren,
Samen een aantrekkelijke, zich ontwikkelende democratie uitvinden.
De toekomst naar ons toe trekken.
Met als anker onze collectieve inzet, intelligentie en verbeelding

13. Media-Invloed en nieuwe democratie

Welke invloed hebben informatie en media op de ontwikkeling van een nieuwe democratie?

Gesprekstafel met:

Raoul Kuiper. Marketeer bezig met sociaal ondernemen. Mede initiatiefnemer van Elke Gooise Matras komt van pas...

Toelichting:

Aan deze tafel onderzoeken we de invloed van informatie in de ontwikkelende democratie. Wat zijn effecten van informatie en media die de ontwikkeling van de democratie juist nadelig beïnvloeden? En wanneer zijn informatie en nieuws in dienst van de democratie? Bijvoorbeeld aan de hand van de pijlers die Rob Wijnberg beschrijft in zijn essay: "Zo weerstaan we Donald Trumps aanval op de democratie": Het verdienmodel, concurrentie, objectiviteit, het format. Wat betekenen deze inzichten voor alle betrokkenen bij informatie en nieuws: politici, producenten, journalisten en burgers?

14. Jongeren in een democratie in ontwikkeling

Ben je bezig met je eigen ontwikkeling en de wereld die zich daaromheen ontwikkelt?

Gesprekstafel met

Anita Floris, vanuit haar rijke ervaring in het werken met jongeren met diverse achtergronden.

Toelichting:

Lijkt het je soms zo eenvoudig om op een redelijke manier met onderwerpen om te gaan en zaken op een frisse simpele manier aan te pakken? Of maak je je juist zorgen en zie je de complexiteit die zich aan ons allemaal ontplooft, die steeds meer tegenwerkt in plaats van aanvult? Zie jij mogelijkheden om een aantal dingen beter, eenvoudiger en effectiever aan te pakken? Dan is deze avond voor jou. Laat je stem horen.

15. Campagne voor vertrouwen en begrip

De crisis van vertrouwen tussen maatschappij en politiek en onderling begrip

Gesprekstafel met

Gideon Sinke, algemeen coördinator van de Beweging, schrijver, en socioloog.

Toelichting

Met onze Nationale Luistercampagne hopen wij samen met onze partnerorganisaties en vrijwilligers in 1 jaar tijd in gesprek te gaan met 1 miljoen Nederlanders. Wij hopen hiermee begrip onder de Nederlandse bevolking te vergroten en sociale bubbels te doorbreken. Anderzijds proberen wij ook een beeld te krijgen van de mismatch tussen de politiek en de Nederlandse maatschappij. Wij zijn van mening dat de realiteit van veel mensen niet per se overeen komt met wat er in de politiek besproken wordt, en dat dit politieke participatie in de weg staat. Met onze gespreksmethode maken wij politiek weer persoonlijk.

16. Herontwerp democratie

Ontwerp samen met een design thinker contouren voor een nieuwe democratie

Gesprekstafel met

Marieke van Dijk, design thinker

Toelichting

Hoe ziet een lokale democratie van de toekomst eruit? Kunnen we als burgers, raadsleden, ambtenaren, wetenschappers, bestuurders of ontwerpers onze bestaande vormen even loslaten en laten zien dat het mogelijk is om een fundamenteel nieuwe lokale democratie te ontwerpen die aansluit bij ontwikkelingen in de samenleving? Aan deze tafel gaan we niet kletsen maar maken: design democratie.

17. Permanente dialoog voor democratie

Hoe kunnen we de dialoog een vaste plek geven in de nieuwe democratie

Gesprekstafel met:

Harm van Dijk, initiatiefnemer G1000 en voorzitter Platform G1000.nu.

Toelichting

Media en politici zorgen hand in hand voor het steeds verder polariseren van onze gemeenschap. Maar die gemeenschap wordt gedefinieerd door onze overeenkomsten, niet door onze verschillen. De ruimte om die overeenkomsten expliciet te maken is verloren gegaan. Tijd voor een nieuwe 'dialoogarena'? Zoals die in niet-westerse culturen een rol heeft, bijv. bij Ubuntu? Hoe moet die er uitzien? Onder welke voorwaarden? Hoe borgen we representativiteit, of is die dan niet meer noodzakelijk? Legitimiteit? Wat is de functie van loting? En kan die dialoog dan alleen door zgn. 'well-informed citizens' – dixit Fishkin – gevoerd worden, of juist niet?

18. De toekomst van politieke partijen

Wat is de rol van de huidige politieke partijen in de nieuwe democratie?

Gesprekstafel met:

Hans Alberse, oud raadslid, wethouder en burgemeester. Veertig jaar lid van een politieke partij. Werkt nu als adviseur en trainer versterken lokale democratie, o.a. via ProDemos.

Toelichting

Als inwoners méér invloed krijgen, betekent het dat politieke partijen mínder invloed hebben. Welke rol blijft er (over) voor politici die gekozen zijn en graag willen sturen en beslissen?
En... kunnen we een gemeente of het land besturen zonder politieke partijen, omdat er nieuwe vormen van democratische besluitvorming zijn die veel beter passen in deze tijd?
Gaan partijen en inwoners samen in relatietherapie?

19. Nieuwe democratie, nieuwe economie?

Vormt een nieuwe economie niet een essentiële voorwaarde voor de ontwikkeling van een nieuwe democratie?

Gesprekstafel met:

Carel Tielenburg, deelnemer in het netwerk van de 'Gemene Goed Gemeenschap het Gooi' en onderzoeker van de rol van waarden in een (nieuwe) economie

Toelichting:

Wat heeft democratische vernieuwing te maken met vernieuwing van de economie; vormt een nieuwe economie niet een essentiële voorwaarde voor de ontwikkeling van een nieuwe democratie? Deze uitdagende vraagstelling staat centraal aan onze gesprekstafel. De term 'nieuwe economie' wordt vaak gebruikt voor benaderingen, modellen of alternatieven waarin meer nadruk ligt op verbinden, delen en samenwerken dan op concurreren en 'winnen'. Het gaat ook om waarden die de gemeenschap en het gemeenschappelijke ten goede komen, zoals: menswaardigheid, duurzaamheid, rechtvaardigheid en *democratie!*

We gaan proberen dit te verbinden met de ontwikkeling van een democratisch alternatief.

20. Democratiseren moet je leren

Hoe gaan we op scholen heel concreet aan de slag met de stromende democratie - met de tools van nu - voor de jeugd van nu?

Gesprekstafel met:

Conny Bergé, ervaren bestuurder op lokaal, nationaal en internationaal niveau, met een brede expertise op verschillende maatschappelijke terreinen.

Toelichting:

Van jongs af aan leren over het samenleven in een gemeenschap, met gezamenlijke publieke belangen. Leren over wat betekent democratie? Welke vormen van democratie zijn er? Wat zijn de rechten, plichten en verantwoordelijkheden van volwassen burgers? Hoe werkt een echte democratie, die nooit af is, altijd stroomt en in elke gemeenschap verschillend is? Hoe krijgen we een eerlijke, open, gezonde, circulaire en duurzame samenhang binnen het publieke goed? Welke nieuwe ontwikkelingen zetten we in lokaal, digitaal, globaal? Kortom, hoe realiseren we met elkaar de kennis en kunde die nodig is om te komen tot verantwoord openbaar bestuur? Dat kun je jong leren, door het vooral te.... doen.

21. Nieuwe democratie en de digitale dialoog

Welke rol kunnen innovatie, informatie en technologie spelen in nieuwe vormen van contact tussen inwoners en overheid?

Gesprekstafel met:

Ruud de Vries, voormalig wethouder, momenteel ambassadeur gemeenten bij de nationale Digicommissaris.

Toelichting:

Code Oranje bruist van de ideeën over vernieuwende vormen van co-democratie die grote impact kunnen hebben op de manier waarop gemeente en gemeenschap met elkaar omgaan. Aan deze tafel wordt besproken op welke wijze dit nu en in de toekomst gebeurt. Welke aspecten van de dialoog moeten we vasthouden en wat kan worden verbeterd? Welke informatie, technologie en/of andere hulpmiddelen kunnen helpen bij die verbetering? Moeten er belemmeringen in de huidige informatievoorziening en ICT worden weggenomen? Doen we het juist in zijn geheel zonder ICT? Of juist met state-of-the-art apps? En moeten die van de overheid zijn of van private partijen? Doel is om een eerste aanzet te maken voor de informatievoorziening van de (lokale) samenleving van de toekomst.

Onderzoek (geen tafel)

Ontwerpprincipes van de democratie

Hoe fundamenteel kijken we vanuit de verschillende tafels naar ontwikkelingen in de democratie? Welke ontwerpprincipes liggen ten grondslag aan de democratie, die via de verschillende tafels in beeld komt?

Ontwerponderzoekers Anne-Marie Poorthuis, Pieter Wackers en Kleri Sparou schuiven even aan bij de verschillende tafels en verzamelen ingrediënten om ontwerpprincipes voor democratie te vinden.